

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: قوانین - تصویبنامه‌ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین‌نامه‌ها - بخشنامه‌ها - آگهی‌های رسمی و قانونی و سؤالات

شماره ۱۵۷۳

شنبه ۲۵ تیر ماه ۱۳۲۹

سال ششم

شماره مسلسل ۴۵

دوره شانزدهم قانونگذاری

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۴۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه بیستم تیر ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- ۱ تصویب صورت مجلس
- ۲) بیانات قبل از دستور آقایان: شوشتری - نورالدین امامی - تیمورتاش - فقیه زاده
- ۳) اخطار نظامنامه آقایان: دکتر بقائی - دکتر شایگان - غلامرضا فولادند - فرامرزی
- فاسم فولادوند
- ۴) قرائت گزارش کمیسیون عرایض راجع باستعفای دو نفر از اعضای آن کمیسیون و تعیین دونفر بجای آنها
- ۵) قرائت نامه آقای نوری اسفندیاری
- ۶) قرائت گزارش کمیسیون نفت
- ۷) تصویب نمایندگی آقای وهاب زاده از اردبیل
- ۸) مذاکره در طرح پیشنهادی راجع باعتبار راه سازی ۱۳۲۹ و ختم مذاکرات
- ۹) - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت نه و ۳۰ دقیقه صبح ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- رئیس - صورت فائین جلسه گذشته حسین - بهمانی
- خوانده میشود:
- (بشرح زیر قرائت شد)
- فائین بی اجازه - آقایان: فهردان - حسن
- اکبر - دکتر سید امامی - معدل - کاظم شیبانی
- جوادمسعودی
- غائبین با اجازه - آقایان: شکرالله صفوی -
- اورنگ - منصف - هامری - امینی - اسکندری
- رئیس - نسبت بصورت جلسه پیش نظری

● مین مذاکرات مشروح چهل و پنجمین جلسه از دوره شانزدهم قانونگذاری

« اداره تنه نویسی و تحریر صورت مجلس »

نیست؟ آقای مکی بفرماید

مکی - در جلسه گذشته موقعیکه از طرف مقام ریاست اعلام رأی شد فرمودند ۷ رأی مخالف بعداً که جلسه تمام شده بود در اطاق هیئت رئیسه تذکر دادیم معلوم شد که رأی جناب آقای آزاد را که کبود بود جزو موافق اشتباماً بحساب آورده شده بود و خواستیم این موضوع را با اینکه در صورت جلسه اصلاح شده چون در جلسه سابق اعلام شده بود اینجا هم اعلام شود مخالفین ۸ نفر بودند و رأی آقای آزاد را اشتباماً جزو موافقین حساب کرده اند

رئیس - اشتباهی نبوده و در صورت جلسه هم ذکر شده است

مکی - ویک نکته ای را هم که خواستم عرض کنم در اثر تظاهراتی که نمایندگان جبهه ملی کرده بودند نفته های جلو نمایندگان جبهه ملی شکسته بود جبهه ملی از نظر اینکه از این بابت بهانه ای دست مخالفین خودش نداده باشد نامه رسمی بنده نوشتم خدمت آقایان کار پردازان که خسارت مادی این را جبهه ملی خواهد داد

رئیس - نه خیر لازم نیست مجلس خودش تعمیر خواهد کرد دیگر نظری بصورت جلسه نیست؟ (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد

۴- بیانات قبل از دستور آقایان: شوشتری نورالدین امامی - تیمورتاش - فقیه زاده

رئیس - در جلسه پیش بعنوان قبل از ختم جلسه یعنی بعد از دستور آقای شوشتری پشت تریبون بودند و جلسه از اکثریت افتاد و حق ایشان محفوظ است و حالا ایشان صحبت میکنند بدم آقایان اینکه اسمشان را ثبت کرده اند (تیمورتاش - بنده عرضی دارم) بفرمائید آقای شوشتری .

شوشتری - بسم الله الرحمن الرحیم بنده چون

پدر کشتی و تنم کین کاشتی
پدر کشته را کی بود آشتی

ویک استنباط هم کرده بودیم آن استنباط هم این بود که تمام کسانی که در دوران حکومت ۲۰ ساله پدر ایشان را کشته اند در دوران این حکومت فعلی سینه میزند (نوراین امامی - همان استنباط قلم بود) البته منظور آقای تیمور تاش هم نبودند چون پدر ایشان محکومیت مالی داشتند و البته محکومیت هم صحیح بوده و البته در مجلس هم برحمت ایزدی پیوستند و ایشان گمان نمیکنم کشته شده باشند ولی سایرین که پدرانشان کشته شده بودند همه دور این حکومت سینه میزدند ما فقط این را نوشته بودیم و این را خواستم توضیح بدهم که اسباب سوء ظن نشود

تیمور تاش - آفرین آقای دکتر بقائی آفرین رئیس - آقای دکتر شایگان

دکتر شایگان - آقای تیمور تاش استفاده ای که فرمودند از ماده ۹۰ این بود که بنده تعریف کردم مطالب ایشان را یا اهانتی بایشان کردم قاضی یا البته مردم هستند و در درجه اول خود آقایان که اینجا تشریف دارند در قسمت تعریف بنده جز اینکه گفته ایشان را عیناً قرائت کردم کار دیگری نکردم و ایشان هم که تمام این صحبتها را اینجا گفته اند و بعد هم در صد تکذیب حرف خودشان بر نیامدند و معلوم میشود باز در عقیده خودشان باقی هستند و اما در مطلبی که ایشان توهین فرض کردند بنده توهینی بایشان نکردم دوم تبه بنده عرض کردم در مثل مناقشه نیست آقایان نباید گمانیکه در آن جلسه که ایشان صحبت میکردند تشریف داشته همه متوجه شدند که ایشان يك مقدار معتابهای از وقت را صرف بیان حسب و نسب و سابقه خودشان کردند که خیلی هم با آمد و شد پشت این تریبون این طرف و آن طرف تشریف بردن توام بود بنده این را گفتن این چیزی نبوده که بنده اینجا بخواهم ایجاد بکنم آقایان دیدند که ایشان چطور صحبت میکردند بعد که اصرار کردند این شمر بنظر من آمد و گفتم در مثل مناقشه نیست (تیمور تاش - فکر هر کس بقدر همت اوست) اجازه بدهید بگویم فکر هر کس بقدر همت اوست يك وقت میگویند فی الصفت ضمیمه اللین ولو اینکه مخاطب مرد باشد ضمیمه بگویند بکسر تا و حالا آن مرد اوقاتش تلف نباید

شود که چرا گفته اند ضمیمه اللین برای خاطر شخص امثال را تغییر نمیدهند بنده شمری که مردانگی ایشان را ثابت بکنند در نظر من نیامد و این شمر منزه را خواندم در هر حال این شمر بنده به چوچه اهانتی نیست بدلیل اینکه ایشان از مردان متجدد آزاده ای هستند که شان خانم هارادون شان مردمانند بنده هم نمیدانم بنابر این ما قائل نیستیم که آنها در درجه انسانیت ما دون مردمان هستند و دلیلی ندارد که کمتر از مردمان باشند بنا بر این این توهین نیست و اگر این را توهین بدانند يك اهانتی است بطبقه نسوان که ایشان هیچ حاضر نیستند با آنها اهانتی بشود عرض میکنم این راجع بجواب آنها بعد گفته اند برای بنده يك جرم عظیمی را پیدا کرده اند و آن جرم این است که بنده در يك شرکتی که اسمش الیکابوده است (تیمور تاش - جرم عرض نکردم بر سیبل صحبت عرض کردم) بنده هم بر سیبل جنابعالی عرض میکنم (نورالدین امامی - جناب رئیس بر سیبلش هم توهین کرد) ملاحظه فرمائید يك شرکتی در هفت سال پیش تشکیل شده است که سرمایه اش جمعاً بیست هزار تومان بود و در آنجا رجال درجه اول شرکت داشتند (ارباب مهدی - عیبی ندارد) اجازه بدهید حرفی زدن باید توضیح بدهم و اگر بد است (نورالدین امامی - بدهید بن سهمتان را) بنده هم آنجا دو هزار تومان سرمایه داشتم اما این سرمایه را هم نداشتم خدا میداند آنجا فقط هزار تومان مال من بوده است که هزار تومان دیگرش را هم از یکی از اشخاص فرض کرده بودم (یکمده از نمایندگان - این که مطلبی نیست) کوتاه میکنم آقا این شرکت در پنج شش سال پیش منحل شد والله بالله سرمایه ما را نداد چکی با دادند بجای اینکه سود بسا بدهند در عوض از هزار تومان ۲۵۰ تومان کسر شد و به بنده دادند این گناه عظیمی است که بنده مرتکب شدم بنده استدعا دارم يك کمیسیون تشکیل بشود تمام اینها اسناد دارد اگر ثابت شود که من بکنده تخطی کردم اگر سودی بردم اگر ضرر ندادم تشریف بیاورند و صحبت از شرکت بکنند همچو میگویند شرکت مثل اینکه بنده یکی از سهامداران نفتم (تیمور تاش - بنده هم عرض نکردم عرض کردم از آبدلی استفاده نمودند) آقا مطالب دیگری راجع بسفنی باقی گفتند منفی باقی یعنی حرفی بشود ولی کاری نشود که از این مملکت استفاده بکنند اگر منفی باقی عبارت از آن است که بنده هم میتوانم عرض کنم دیگر آن که مثبت هستند که من مثبت باقی است بجهت اینکه اگر حرف مثبت نتیجه عملی نداشته باشد از جهت نداشتن نتیجه همین موضوع مثبت باقی است به بنده و دوستانم اقلیت منفی میگویند و میگویند که حرف آنها نتیجه برای مملکت ندارد آيا آنهايي که مثبت میگویند نتیجه دارد؟ وقتی ندارد آن هم مثبت باقی است و اما این که میگویند اینها منفی باقی است منفی باقی نیست ما برای هر کاری که بفتح جامعه و صلاح مملکت باشد حاضریم (تیمور تاش - برای همان هم سنگ به سینه میزنید) بله آقا میزنیم

چرا تریبون جبهه ملی در اولین دفعه اینکه وارد مجلس شد گفت آقا قانون انتخابات را بیاورید این مثبت است یا منفی است؟ آقا گفتند قانون حکومت نظامی را بیاورید اصلاح کنید که در مملکت مشروطه مشروطیتش قربانی منافع يك نفر نشود (فرامرزی - این صحیح است) چرا نمیکنید؟ گفتند قانون مطبوعات را بیاورید که مطبوعات مسخره و دست نشانده شهربانی نشود اینها همه مثبت است منفی نیست پس مثبت و منفی آقا نتیجه اش را باید دید والا حرف منفی یعنی اینکه لا جلوش بنویسند و مثبت یعنی لا جلوش نباشد نفی جلوش نباشد که نیست این برنامه های مفصلی که دولت ها آورده اند همه آنها عملی شده است یا اینکه عملی نشده است؟ وقتی که عملی نشد آن حرف مثبت دولت و این حرف منفی اقلیت هر دو مثل هم است

نورالدین امامی - نان مردم را درست بکنید بعد باین تشریفات برسید

فرامرزی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم طبق ماده ۷۶. رئیس - اینها همه اش اخطار نظامنامه ایست

فرامرزی - اخطار يك جلسه جلسه دیگر قابل انتقال نیست.

رئیس - بعد از آقای فولادوند آقای فولادوند بفرمائید.

فولادوند - بنده این صورت جلسه مربوط بمذاکرات صورت جلسه قبل را آوردم و با کمال احترام و ادب نسبت بجناب آقای دکتر مصدق السلطنه که همیشه بایشان احترام کرده ام و همیشه بایشان احترام داشته ام قرائت میکنم و هیچ اظهاری نمیکنم دو جمله به بنده فرمودند چون خیلی عصبانی بودند حق هم داشتند آنقدر عصبانی بودند در جلسه پیش (دکتر مصدق - شما و اخوتان را اشتباه کردم) خیلی متشکرم يك عرض دیگر هم دارم قاسم فولادوند را هم آقای قوام السلطنه حبس کردند ایشان هم نه وفاداری به آقای قوام السلطنه کردند و نه بیازان ایشان پس ایشان هم خلافی نکردند تنها میکنم اگر خلائی دیدید بفرمائید والا تصحیح بفرمائید بنده این نکته را میخواهم اضافه بکنم که در زندگیم دارم اینکه میخواهم از خودم تعریف کنم؛ یکی اینکه من جز آنچه خدا بمن داده تا امروز بمال کسی نظر نداشتم (صحیح است) هر کس خلاف این را گفت من حاضریم برای هر قران بکوتومان بدهم؛ یکی هم اینکه تا امروز هر قولی بهر کس داده ام خلاف آن را عمل نکردم روی بنده را جناب آقای قائم مقام الملك هم میداند در مجلس یک روزی نسبت به بنده اظهار لطف فرمودند و روی بنده را ستودند در موقع دادن رأی من با جناب آقای ملک مدنی قرابت سببی دارم؛ بایشان ارادت دارم؛ ولی روز اول من بسردار فاخر حکمت ریاست محترم مجلس رأی دادم و تا امروز هم هفت بار بایشان رأی داده ام و تا امروز هم این روی من تغییر نکرده است

رئیس - آقای فرامرزی

فرامرزی - مطابق ماده ۷۶ اخطار نظامنامه مربوط بهمان جلسه است که تخطی از نظامنامه درش حاصل میشود (صحیح است) (مکی - اجازه ندادند) خود آن خلاف نظامنامه شده است اینجاست که با استناد بساده مربوط در همان جلسه بوجه اختصار و بدون خروج از موضوع اظهار کنید؛ خیلی هم واضح است؛ اخطار نظامنامه ای نسبت به جلسه یعنی چه؟ یعنی مثلا يك جریانی دارد این جلسه؛ يك راهی دارد میروید؛ يك اتومبیل دارد که میروید این را باید آن ساعت آوردش روی جاده مستقیم نه اینکه بعد که تازه فرض کنید وقتی بمقصد هم رسید بگویند این کیج رفته و بر گردانند جای اول و دوباره از راه راست برود؛ این صحیح نیست؛ اخطار مربوط بهمان جلسه است و قابل انتقال بجلسه دیگری نیست (صحیح است) ماده ۹۰ هم متأسفانه با اینکه تصدیق میکنم تذکر آقایان وارد بود اما از آن سوء استفاده میشود هم با تأویل از آن سوء استفاده میکنند دیگر کم کم مبتدل شده بطوریکه اگر کسی واقعا هم حقتش باشد از خودش دفاع بکند وقتی که ماده ۹۰ گفتند مجلس مششتر خواهد شد من استدعا میکنم از آقایان که اولاً در موقع صحبت طوری صحبت نکنند یعنی وارد شخصیات یکدیگر نشوند که میمنجر بشود بماده ۹۰ و دفاع از خود من میکنم آقا رماز این طرف است شما میگویند از آن طرف است؛ این مربوط بقدره و قواره من و شکل شباهت شما نیست باید نقشه را دید و راه را دید و قطب نما را دید و دید از کجاست بنده میخواستم که از آقایان استدعا بکنم که رعایت بکنند و وارد شخصیت یکدیگر نشوند که ماده ۹۰ بکلی از بین برود.

رئیس - جناب آقای فرامرزی که بعنوان اخطار نظامنامه تشریف آوردند بیانات مفیدی فرمودند که تذکر با آقایان بود ولی آقایان بعنوان ماده ۹۰ صحبت میکنند والا اخطار رادر هر جلسه ای میکنند من فوری اجازه میدهم؛ بعضی اینکه اخطار میکنند من اجازه میدهم حتی ماده اخطار را مطابق نظامنامه باید برسد من آنرا هم تفسیرم تا اخطار بعمل بیاید (فرامرزی - مگر ماده ۹۰ اخطار نیست؟) حالا آقای قاسم فولادوند مطابق ماده ۹۰ میخوانند صحبت کنند (امامی - حالا ستاورها که از ۸۵ استفاده میکنند جناب رئیس؛ آن خطرناکتر است)

قاسم فولادوند - بنده منظور از فرمایش جناب آقای دکتر مصدق را نفهمیدم که فرمودند منظور برادر شایب بود اگر منظور این بود که آقای قوام السلطنه بنده را گرفتند و توقیف کردند این البته مورد تصدیق بنده است و شاید ملت ایران هم بداند (نورالدین امامی - یکی از کارهای خوش این بود) (خنده نمایندگان) و اگر تصور میفرمایند که بنده خلاف قولی نسبت بایشان کرده ام بفرمائید که بنده بایشان چه قولی داده ام که خلاف آنرا رفتار کرده ام (دکتر مصدق - به چوچه خلف رفتار نکردید) پس عرضی ندارم آقای قوام السلطنه که بنده را توقیف کردند برای این بود که بنده از حق خود

دفاع کردم و البته هر وقت هر کسی بخواهد بحق من تعدی بکند تا نفس دارم دفاع خواهم کرد (احسنت)

۴ - قرائت گزارش کمیسیون عرایض راجع باستعفای دو نفر از اعضای آن کمیسیون و تعیین دو نفر بجای آنان

رئیس - يك مطالبی است که بر عرض مجلس میرسد بعد يك گزارشی است راجع بامتیازات وزارت راه که خود آقایان امضا کرده اند اجازه بدهید گزارش رئیس کمیسیون عرایض بشرح زیر قرائت شود

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بطوریکه خاطر محترم آگاه است چندی است آقای شوشتری از عضویت کمیسیون عرایض استعفا داده و سپس آقای حاذقی بعلت بیماری بسافرت رفته و اخیراً نیز آقای گودرزی مستعفی شده و چون اکثریت حاصل نیست رسیدگی بدو ققره اعلام جرم بزرگ؛ اعلام جرم آقای عبدالقدیر آزاد در دوره ۱۰ علیه آقای گلشایبان وزیر اسبق دارائی که اخیراً مدارک آنرا قطعاً به شماره ۳۳۰ - ۱ د ب کمیسیون فرستادند

سوابق مربوط باتهام علیه جناب آقای احمد قوام که از وزارت دادگستری بتازگی بوسیله مقام ریاست به کمیسیون رسیده بوده است معوق مانده و قریباً هم مدت قانونی ۱۵ روز رسیدگی بآنها منقضی خواهد گردید و ماده سوم قانون معاکه و زراعت نسبت بوظیفه کمیسیون عرایض معطل خواهد ماند. مراتب فوق باستحضار مقام ریاست رسید که از تعویق جریان امروز انجام وظیفه قانونی کمیسیون کوتاهی نشده باشد

رئیس - دو نفر بعد از این دو نفری که استعفا کرده اند حائز اکثریت هستند که عبارتند از آقای عبدالصاحب صفائی و آقای فقیه زاده و ماده نظامنامه هم اینست؛ ماده ۱۶۵ قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۶۵ - در انتخاباتی که با اکثریت نسبی از طرف مجلس بعمل آمده است هر گاه یکی از منتخبین استعفا دهد یا فوت نماید بجای او شخص بعدی منتخب محسوب خواهد شد

در کمیسیون عرایض آقای عبدالصاحب صفائی با ۳۲ رأی و آقای فقیه زاده با ۱۱ رأی از اعضاء هستند و انتخاب شده اند (صفائی - من عرضی دارم) بفرمائید

صفائی - عرض میکنم از نظر اصول انتخاب بنده صحیح نیست زیرا بنده عضو کمیسیون قوانین دادگستری هستم و در رسیدگی نسبت باعلام جرمها کمیسیون قوانین دادگستری مستلاسیدگی و نظر میدهد و بکنفرانس میروند در دو کمیسیون اظهار نظر کند بنابر این چون بنده نمیتوانم در آنجا اظهار نظر کنم نمیتوانم عضویت داشته باشم

رئیس - اگر نمیخواهید قبول کنید بفرمائید **صفائی** - اگر این منطبق قبول نشود استعفا میدهم

صدرزاده - آقای دکتر هدایتی دو رأی دارند

رئیس - بهر حال دو نفر دورای دارند؛ آقای پیراسته هم دو رأی دارند؛ نظامنامه هم دیگر معین نکرده که چند رأی باشد (سکساروز صدر - خوب آقای دکتر هدایتی قبول کنند)

پیراسته - بنده اشکالی بنظر من نیست قبول میکنم. **دکتر هدایتی** - حالا که آقای پیراسته قبول کردند دیگر بنده محتاج بتوضیح نیستم که وقت مجلس را بگیریم (آزاد - تجدید انتخاب بفرمائید) **رئیس** - پس آقایان فقیه زاده و پیراسته انتخاب شدند

۵ - قرائت نامه آقای نوری اسفندیاری در موضوع مطالب آقای دکتر بقائی

رئیس - حالانامه ای از آقای نوری اسفندیاری رسیده است که قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی در جلسه هشتم تیرماه مجلس شورای ملی در نطق آقای دکتر بقائی نماینده محترم راجع بپیرنامه دولت در ضمن بحث از استیضاح کابینه اسبق متأسفانه باز اشاره بمذاکره بنده باعتر بون وزیر امور خارجه انگلستان شده بود که بسیار موجب تأسف و تأثر بنده گردید زیرا عدم صحبت آن خبر به چوچه محل تردید نبوده و نیست. مقامات مربوط انگلیس با اظهار تأسف اقدام بتکذیب آن بوسیله رادیو نمودند و خود این جانب نیز چه از بیابریس بوسیله جراید یا بیخفت و چه پس از بازگشت بتهران در رادیو ضمن عرایض خود بهم وطنان گرامی آن خبر بی اساس را مؤکداً تکذیب و خاطر نشان نمودم که تمام کسانی که به روحه اینجانب آشنا هستند میدانند که وقوع چنین مذاکره از مجالات است (دکتر بقائی - این جمله را تجدید بفرمائید) اینک بار دیگر این مسئله را جداً و قویاً تکذیب میکنم و تمنادارم دستور فرمایند متن این نامه در مجلس شورای ملی قرائت شود

باتقدیم احترامات موسی نوری اسفندیاری

۶ - قرائت گزارش کمیسیون نفت

رئیس - يك گزارشی دیگر هم هست که قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

اولین جلسه کمیسیون نفت روز دوشنبه تیرماه تشکیل و هیئت رئیسه خود را تعیین نموده و بلافاصله بوزارت دارائی طبق نامه رسمی شرحی ارسال و تقاضا شد هر چه زودتر بیروندهای مربوط به موضوع نطق را برای مطالعه کمیسیون ارسال دارند و ضمناً چند نفر مطلعین نیز برای روز دوشنبه ۱۲ تیرماه دعوت شده که در کمیسیون حضور یابند. در تاریخ ۱۱ تیر ماه ۱۳۲۹ طبق نامه شماره ۹۶۲ محرمانه فوری از طرف وزیر دارائی بکمیسیون رسید که بن آن ذیل نقل میشود

محرمانه فوری - مجلس شورای ملی - کمیسیون مخصوص نفت - عطف بمرقومه شماره ۱۶۴ مورخه

توجه نشده و راههای اطراف تهران یعنی شهر مرکزی ایران يك كيلومتری خارجش يك راهمائی هست که قابل مهور نیست درحالی که بودجه مخصوص دارد این قسمت را خواست میکنم توجه بفرمائید و دستور بفرمائید که افلا برامهای اطراف تهران سرو صورتی بدهند

رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات سیده آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده خودم یکی از اشخاصی هستم که این طرح را امضا کردم و تصدیق میکنم همه آقایان تصدیق دارند که این موضوع راهسازی خودش یکی از مسائل حساس کشور است (صحیح است) و در اقتصادات و پیشرفت امور کشور خیلی تأثیر دارد متأسفانه رویه و متد راهسازی ما غلط است از اول که شروع کردند جز چند راه دوره که از اینجا به قم بافتروین اسفالت شده چند راه مهم متفقین آمدند و اسفالت کردند که آنهم در دست ما خراب شده است آقایان ملاحظه فرموده اند بنده اعتقاد این است که آقای مهندس شریف امامی که حقاً مورد احترام و قبول همه آقایان هستند (صحیح است) سابقه زندگی و گذشته ایشان بخوبی نشان میدهد که ایشان همیشه با نهایت تقوی و فعالیت کار کردند ایشان بنشینند يك رویه و متدی برای راهسازی و اسفالت راهها در نظر بگیرند يك قسمت پول دادن و يك قسمت خاک ریختن روی جادهها امروز ریخته اند و فردایش نیست فایده ندارد زیرا ملاحظه فرموده اید که این کامیون های نفت کش در این راهها چه میکنند بنده روز چهارشنبه که مجلس تعطیل شد رفتم بملایر و دیدم برگشتم باور بفرمائید از کم بارک و از اراک به ملایر راه باندازمه ای بدست که اساساً ندارد این خرابی راهها ضررش با اقتصادات مملکت است که کامیونها دائماً در راه خراب میشوند ما باید دائماً پول بدهیم کامیون از خارج وارد کنیم و در این راههای غیر اسفالت خراب بشود بنده اعتقاد این است که حالیه که جناب عالی مورد قبول هستید و همه هم اعتقاد داریم و مجلس هم يك همچو نظر مساعدی دارد که این اعتبارات را در اختیار تان بگذارد يك کمیسیون بکنند این پول را نگذارند از دست بین برود بنده عادت ندارم از گذشته انتقاد کنم و صحبتی کرده باشم زیرا بر خلاف انصاف است که از دولت و اشخاصی که رفته اند آدم انتقاد کند اصولاً این صلی که وزارت راه دارد میکند يك صل نامصیبه است و قابل کنترل نیست يك پولی را میدهد بيك شخص که استمشی رئیس ناحیه است این رئیس ناحیه این پول را بریدارد ما خودمان اطلاع داریم باور کنید شاید این پول صدی هشتاد و پنج آن حیف و میل میشود صدی بیست و پنج خرج راه میشود (اردلان - برای چه رای بنسیم) الان ما این اعتبار را یکجا و درست باختیار جناب عالی یعنی باختیار وزارت راه میگذاریم ولی نتیجه اش چیست نتیجه این است که ده تا پنج تا بیست تا آدم متولمی شود و راه ساخته نمیشود بنظر بنده جناب عالی که برای اولین

دفعه میخواهد شروع بکار کنید و مجلس هم که نظر مساعدی بدستگاه وزارت راه دارد باید يك کمیسیون تشکیل بدهد يك رویه صحیحی اتخاذ کنند که این پول حیف و میل نشود با اینجهت بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات کردم و این هرايش را که کردم امیدوارم که این تذکرات مورد توجه شما واقع شود تا آخر دنیا که نباید راههایمان اینطور باشد این راه را که شما آمدید و خاک میریزید و فردا خراب میشود چه فایده دارد شما شروع کنید بيكی دوتا سه تایی از این راهها را اسفالت کنید بيكی بيكی درست کنید تحويل بدهید همین کاری که خودتان اروپا بوده اید و دیده اید همه جا کردند نه اینکه کاری که سالهای سال است که گرفته اید هستند که سالی يك مقدار پول از مردم این مملکت گرفته بشود و عاید يك عده اشخاص بشود این خلاصه هرايش بنده است بنده بیشتر از این توضیحی عرض نمیکنم.

رئیس - آقای قاسم فولادوند مخالفید بفرمائید.

فولادوند - بنظر بنده بيكی از عیوب کارها این است که تا يك دولتی مشغول اقدام میشود و دست به اقداماتی میزند فوری عوض میشود بنا بر این باید مراتبی را با آقایان وزراء جدید عرض کرد و تذکر داد چون آقایان شاید يك قسمت از مسئولیت را ندیده اند بنده در عیبت دولت جناب آقای منصور اینجا راجع بدو راه اساسی این مملکت صحبت کردم بيكی راه ازنا به اصفهان و دورود این راه بيكی از مهمترین راههای اساسی و حیاتی این مملکت است و نظرم هم هست وقتی جناب آقای عزالمالك اردلان و آقای دکتر اقبال از سفر خوزستان مراجعت کردند جناب آقای دکتر اقبال بنده فرمودند که ما اطلاع نداشتیم که این راه آنقدر اهمیت دارد و وقتی برای تشییع جنازه اعلیحضرت فقید رفتم و در ازنا توقف کردم دیدم این بيكی از راههای اساسی و مهم این مملکت است بنده میخواستم عرض کنم که این را جناب آقای کفیل وزارت راه یادداشت بفرمائید که این راه تمام عده است که فقط چند یل لازم دارد بيكی هم راه چفلونندی است در همانوقت هم عرض کردم که راه بین برورد و استان یعنی همین شاهراهی که بخوزستان میرود این راه را بسیار بدی است که در او آخر دوره سلطنت اعلیحضرت فقید ناچار شدند از این راهی که جنب لزوم داشت استفاده کنند ولی این راه بسیار خطرناک و بد است در اوایل سلطنت اعلیحضرت فقید متوجه این قضیه شدند چون تقریباً دو ماه چهل روز از هر سال را بواسطه برف و بوران این راه مسدود میشود ...

رئیس - آقای فولادوند دلایل مخالفت را بفرمائید.

فولادوند - دلایل مخالفت این است که این چیزها باید بعرض برسد و اگر مخارج دو سال بر بصر روی راه فعلی را بخواهید خرج کنید ممکن است با آن پول آن راه درست بشود منظور عرض بنده این بود که این مطالب باید گفته شود که آقایان وزراء متوجه بشوند الان دو موضوع را که بنده عرض کردم اگر

نمیکنم شاید آقا متوجه نباشند که این دو راه از راههای حساس و اساسی این مملکت است.

رئیس - آقای معاون وزارت راه - عرض کنم که آنچه که راجع بوزارت راه در اینجا اظهار شده البته دوی مسوومات و اطلاعاتی است که آقایان دارند بنده با اطلاعاتی که بیشتر بداخله وزارت راه دارم و آشنائی که با کادرو وزارت راه دارم لازم بود که يك مطلبی به عرض آقایان برسانم بنده معتمد وزارت راه که بيك دستگاه مریض و طولی است اگر احياناً بعضی از کارمندانش منحرف شده باشند ولی خود دستگاه وزارت راه را نباید بشود بدنام کرد بین آقایان مستخدمینی که در وزارت راه مشغول هستند مردمان صدیق و خدمتگذار و علاقمند بسیار است (صحیح است) ضمناً راجع بمسائلی که آقایان معترم تذکر فرمودند اولاً راجع ببرنامج راهها بنده اگر موافقت بفرمائید ببرنامج تنظیم خواهم کرد که مراعات الاهم فالاهم بشود که آقایان توجه بفرمائید که ما کار خود را کردیم بيكی راجع براه چاه بهار بنده سوابقش را خواهم دید نتیجه اش را باطلاع آقای ارباب خواهم رساند به اسفالت اطراف طهران الان سه روز است دستور شروع بکار راههای طهران و نجیرش داده شده است بیما کارش حاضر شده است دستگاهها را بکار خواهند انداخت این راه ازنا باصفهان را هم که فرمودند البته بيكی از مهم ترین راههای ایران است و برای توزیع نفت و حمل و نقل و اینها اهمیت دارد و امروز دستور عقد قرارداد مربوط براه ازنا و اصفهان داده شده است و مشغول خواهند شد راجع براه چفلونندی اعتبارش در بودجه امسال نیست و اگر اعتبارش باشد مضایقه ای نیست این است که در حدودی که اعتبار داده شده است اقدام خواهد شد ولی اگر اعتباری نباشد متأسفانه اقدامی نخواهد شد ضمناً مطلبی که لازم است بعرض آقایان برسانم این است که در این مواردی که وزارت راه در اثر فشاری که باو وارد شده است راههای اساسی را که بایستی میساختند بطور ناقص در چندین نقطه شروع کرده است مقدار زیادی اعتبارات در سالهای گذشته صرف کارهای نیمه تمام کرده اند که از این اعتبارات ولو اینکه صحیح و درست عمل شده باشد در اثر اینکه ناقص مانده است مقدار زیادی هزینهها از بین رفته است و تلف شده است و باینترتیب اگر ما بخواهیم ادامه بدهیم باز مقدار زیادی از اعتباراتمان تلف میشود بقیه بنده باید در خود مجلس این تصمیم گرفته شود که چه راه هائی اساسی است و راههائی است که بایستی روی این اعتبارات خرج بشود و راههای نیمه کاره را دیگر شروع نکنیم بيك راهی که فرض بفرمائید ۵ میلیون تومان هزینه دارد امسال ۵۰ هزار تومان خرج میکنند اثری ندارد فرض بفرمائید بيك باد که آمد بيك باران که آمد همه را از بین میبرد این مسائل تمام در نظر گرفته خواهد شد و يك برنامه ای تنظیم خواهد شد که بعرض آقایان خواهد رسید و بر اساس این که کارمندان نتوانند انصرافی حاصل کنند شروع بکار

خواهیم کرد استدعا میکنم هرايشی که گفتیم کافی دانست و موافقت بفرمائید که اعتبارات وزارت راه تصویب شود و بتوانند زودتر شروع بکار کنند

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد کفایت مذاکرات آقایان بیکه موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد پیشنهاد آقای عباس اسلامی کرده اند که قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم طرح مورد بحث از دستور خارج شود.

رئیس - آقای اسلامی

بعضی از نمایندگان - وارد نیست

رئیس - مطابق ماده ۱۴۱ میتوانستند تقاضای مسکوت مانند بکنند

اسلامی - عرض کنم در دوره یازدهم يك همچو طرحی آوردند و اولیای وزارت راه با همه نمایندگان صحبت کردند که اگر این طرح تصویب شد ما فلان راهی که در حوزه شامست و نیمه تمام مانده تمام میکنیم معطش باشید ولی همکاری نکردند بنده از آقا فقط يك خواهش میکنم بفرمائید که این پولی که تصویب میشود و این بودجه وزارت راه که بطور کلی تصویب خواهد شد کدام راه را درست میکند ما که در این مملکت ندیدیم بهد از شهر بود جایی درست شود فرض بفرمائید راه کرج را گرفتند بيك خورده دارند عرض میکنند که یکشاهی ببرد نمیخورد و بنده در روز روشن دیدم که سه چهارتا ماشین هم آنجا پرت شده بيك کارهائی میکنند که اصلاً ببرد نمیخورد راههائی هست که بعد از شهریور نیمه تمام مانده قبلاً مقدار هنگفتی خرج آن راهها شده که اگر امروز دولت بخواهد بهمان صورتی که هست بيكی از این راهها را بسازد باید ۴۰ میلیون تومان لااقل خرج کند موقعی که دولت آقای حکیم الملک اینجا بودند لایحه ای آوردند در ضمن آن لایحه تصویب شده بود که راههای نیمه تمام را دولت شروع کند بساختن بنده کاملاً صحبت کردم با بيك مقامی گفتند هیچ همچو نقشه ای نداریم و چون این قانون شده بنده چیزی عرض نمیکنم معاون وزارت راه هر که میخواهد باشد اگر مطابق این قانون نخواهد رفتار بکنند من بر علیه او اعلام جرم می کنم بچه مناسب این قانون گذشته بود عمل در نیامده است اگر سالهای گذشته میگفتند ما بودجه نداریم حق داشتند ولی حالا قانون شده قانونی از مجلس شورای ملی گذشت که راههای نیمه تمام را باید دولت اسفالت شروع کند بساختن مانع بگوئیم که شما امسال بیائید بیست میلیون تومان بریزید در آن راه بيك سرمایه سه چهار ساله پنجساله برای کلبه راههائی که نیمه تمام است در مازندران هم هست در تمام حوزه های انتخابیه آقایان راههائی هست که بعد از شهریور مانده شما بيك برنامه ای درست کنید که امسال ۵۰۰ هزار تومان خرج بکنید همان کافی است مردم می دانند بيك راهی ساخته شده است الان ما چهار سال است می دادیم نیمه آقا این راه هزار و دوست ملیون تومان تاحال پول خرج شده آقایان

تشریف بیاورند و بقیه مجلس متعطل شد آن راه را به بینند در دوره یازدهم هم آقایان موافقت فرمودند آقای رئیس هم فرمودند جزو قانون شد کسی عمل نکرد بنده اینجا اعلام میکنم با کمال ملاحظه که بنده جناب عالی که دارم یعنی بعد از آنکه انتخاب شدید شما را شناختم و می دانم مرد خوبی هستید اگر این قانون اجرا نشود اعلام جرم میکنم و فعلاً پیشنهاد خود مرا مسترد میدارم.

رئیس - دو پیشنهاد رسیده است که قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای دکتر کبان بشرح زیر قرائت شد)

اینجا بنده پیشنهاد مینمایم طرح پیشنهادی بنحو ذیل اصلاح و تکمیل شود:

ماده واحده - برای جلوگیری از گذشتن فصل مساهله سازی و اجرای کارهای ساختمانی بودجه ساختمانی و راه سازی سال ۱۳۲۹ بمبالتی گذر بودجه کل کشور پیشنهاد شده است تصویب ودر اختیار وزارتخانه های مربوط گذارده شود که بارعایت تبصره «قانون اجازه استفاده از اعتبارات ساختمانی و راه سازی ابقیمانده از سال ۱۳۲۸ در سال ۱۳۲۹» طبق برنامه ای که بتصویب کمیسیون بودجه میرسد به صرف برسانند.

رئیس - آقای دکتر کبان

دکتر کبان - اجازه بفرمائید این موضوع بیکتوری روشن شود همان طوری که آقای اسلامی فرمودند در بيك ماده ای که در سال گذشته راجع با استفاده از اعتبارات راه سازی باقی می ماند از سال ۲۸ و ۲۹ آمده بود تبصره ای اضافه شد که این تبصره برای این بود که راههای نیمه تمام را در سال جاری حتی بمصرف ساختمانی شهرستنها برسانند این قسمت دو موضوع است بيكی اضافه کردن اعتبارات ساختمانی باین لایحه که فقط راجع اعتبارات راه سازی بود یعنی همان دلائلی که ایجاب میکند ما تسریع بکنیم که اعتبارات راه سازی را در سال جاری زودتر شروع کنند همان دلائل هم ایجاب می کند که آن احتیاجاتی که هست در همین فصل شروع کند ولی بارعایت دو اصل بيكی اینکه مطابق آن تبصره اینکه سابق گذشت شهرستنها مقدم باشد بيكی اینکه راههای نیمه تمام راههائیکه از نو بخواهند درست بکنند مقدم باشد با اینجهت است که بنده این پیشنهاد اصلاحی را دارم که هم شامل موضوعی است که در این لایحه بوده اعتبارات ساختمانی را تصویب میکنم که در این موقع اجرا شود و هم آن تبصره قبلی را تأیید و تأکید کرده اید که ساختمان و راههای نیمه تمام و همانطور شهرستنها که این قبیل اقدامات شده مقدم باشد بنده استند آقایان استدعا میکنم که با این پیشنهاد اصلاحی بنده موافقت فرمائید بقیه بنده هم منظور پیشنهاد دهندگان تأمین شده و هم منظور آقایان که علاقه به شهرستان و عمران و ساختمان کشور دارند (بيکي از نمایندگان - مجدداً قرائت شود) حالا ممکن است مجدداً قرائت بفرمائید.

رئیس - آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - بنده با پیشنهاد جناب آقای دکتر کبان مخالفم از اینجهت که اگر قبول فرمائید این مرض بنده را بنده مخالفتم رایس می گیرم همان طوری که ایشان فرمودند در کمیسیون بودجه وقتی دولت سابق لایحه ای آورد در کمیسیون بودجه راجع با اعتبارات سال ۱۳۲۸ مربوط به ساختمان راه گفتند با این لایحه موافقت بکنند چون سال مالی منقصب شده است بتوانند عمل بکنند و تکمیل بکنند گفتگوی مفصل در آنجا شد و رسیدگی دقیق باین صورت شد معلوم گردید که قسمت عمده اعتبارات بر مرکز اختصاص داده شده و در ولایات خیلی کم مثلاً در ناطلی که مطلقاً نبوده است بيكی دریزد بوده است که آقای دکتر طاهری خودشان رئیس کمیسیون بودجه هستند در یزد و در خرم آباد و خیلی جاهای دیگر کاری نشده بود این بود که ما بالنتیجه پیشنهاد حکم کردیم باینکه در سال ۱۳۲۹ اعتبارات ساختمانی البته راه در آنجا نبود ولی حالا تقاضا میکنم راهها هم قبول کنید به نسبت احتیاجات گفتم که در ناطلی که در شهرستانهائی که در سال ۱۳۲۸ بيك ساختمانیهای بهداشتی و با فرهنگی شده است و شهرستانهای دیگر که این سهم با آنها داده نشده است مقدم باشند و مطلقاً در مرکز از ساختمان های بهداشتی و فرهنگی صرف نظر شود این را فبید کردیم زیرا برنامه خود همین دولت که بنده رای نداده ام ولی آقایان رای داده اند اینستکه علت خرابی اوضاع را اینطور تشخیص داده اند که تمام اعتبارات این مملکت در مرکز بمصرف میرسد و در ولایات نمیرسد اینستکه اگر جناب عالی پیشنهاد تان را باین صورت اصلاح نمائید مطابق آن تبصره ای که تصویب شده است که شهرستنها بيكی هیچگونه کار نکرده اند مقدم است و شهرستان هائی که در سال ۱۳۲۸ ساختمان داشته مقدم بر مرکز است و در مرکز کاری نکنند بنده در این صورت موافقم

جمعی از نمایندگان - دوباره قرائت کنید (مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

کشاورز صدر - بنده مخالفتم را پس گرفتیم

شهاب خسروانی - بنده اخطار قانونی دارم

رئیس - بر طبق چه ماده ای؟

شهاب خسروانی - عرض کنم طبق همین پیشنهاد آقای دکتر کبان چون بنده عضو کمیسیون بودجه هستم راجع باین اعتبارات سال ۱۳۲۸ که بوزارت دارائی ابلاغ شده که به تکمیل ساختمان شهرستانها برسانند این را اجرا نکرده است

رئیس - این قانون است و ملزم هستند اجرا کنند رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر کبان آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر قیام کردند) تصویب شد پیشنهاد دیگری رسیده است قرائت می شود

(پیشنهاد آقای شهاب خسروانی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که راه شوش که از داخل شهرها عبور میکند از محل اعتبار اسفالت اسفالت شود.

رئیس - آقای شهاب خسروانی

شهاب خسروانی - این پیشنهاد بکنه عرض کردم مورد توجه کلبه نمایندگان محترم است بطوریکه آقایان اطلاع دارند در بعضی از شهرستانها راه از داخل شهرها عبور میکند و بواسطه خاک زیاد عدهای بدینوسیله مسلول شده و بدیختی برایشان فراهم کرده و وزارت راه هم اینقدر پولی ندارد که الان بگذراند بتواند راههای اساسی را اسفالت کند هر وقت هم که یک پولی پیدا میکند فوری راه شیراز و شهر را درست میکند و شهرستانهای بدبخت محروم هستند و حال اینکه یکی از مواد برنامه دولت فعلی اینستکه بشهرستانها توجه کنند اگر یک عدهای از این گدو خاک بخواهند محروم بشوند باید ببینند تهران استدهای بنده اینستکه وزارت راه که یک سازمانی دارد در شهرستانهاییکه خیابان عبور میکند توجه بکنند اسفالت نماید (صحیح است)

رئیس - آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - بنده موافقم

بهادری - رأی بگیری آقای

رئیس - عبارتش اصلاح میشود آنوقت رأی میگیریم قرائت میشود و رأی گرفته میشود (پیشنهاد آقای شهاب خسروانی مجدداً قرائت شد)

رئیس - آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر قیام نمودند) پیشنهاد آقای شهاب خسروانی تصویب شد پیشنهاد دیگری از آقای گنجی رسیده است قرائت میشود.

پیشنهاد آقای گنجی شرح زیر قرائت شد

بصره زیر را برای الحاق باده واحد پیشنهاد میکنم. بصره - ساختمانهای راههای ترانزیتی آذربایجان در سال جاری از طرف وزارت راه شروع خواهد شد

رئیس - آقای گنجی

گنجی - مثل همه چیزها بنده عقیده دارم در مسئله راهسازی هم اهمیت و فوریت و تقدیر همیشه باید محفوظ نگهداشت یکی از کارهاییکه ما بایستی با مراقبت بیشتر نظارت بکنیم موضوع راههایی است که به صادرات مملکت کمک میکند آذربایجان امروز وضعیت بحرانی آمیزی کدر آنجا است شاید ۹۰ درصدش نتیجه بستن راههایی است که مغارج داشت دولت از چند مدت پیش برای تهیه کردن یک معرجه برای صادرات آذربایجان که در قسمت خودش قابل کمال اهمیت است با دولتهای خارجی داخله مذاکره شد بالاخره بادولت ترکیه راجع به صادرات ایران و ایجاد یک ترانزیتی قرارداد بستند حالا تر کها راجع بآن قسمتی که در داخله مرز خودشان بود با سرعت و مراقبت تمام راهها را تمام کردند و نزدیک با تمام است ولی آن قسمتی که بایستی در داخله اقدام بشود و منتهی بشود به حدود ترکیه و بتوانیم این صادرات ۴۰۰۳۰ هزار تنی آذربایجان را از ایران بیازارهای اروپا بفرستیم این راه هنوز اقدامی درباره اش نشده بنده گمان میکنم

تصدیق بفرمائید آقایان که این از همه چیز مهمتر است که ما یک معرجه از شمال کشور بدریای آزاد داشته باشیم (صحیح است) باینجه با اینکه این قرارداد از طرف دولت تصویب شده و امضا شده من گمان میکنم که آقایان تصدیق بفرمائید که این کار مقدم بر سایر کارها است و از آقای معاون محترم وزارت راهم تئنی دارم که این را قبول بفرمائید که در این سال راههای ترانزیتی هر چه زودتر ساخته و پرداخته شود تا موضوع صادرات عملی گردد قبول بکنند که اینهم عملی بشود

رئیس - آقای دکتر طباطبائی با این پیشنهاد هستید بفرمائید

دکتر طباطبائی - بنده مقدمه عرض کنم بنده مخالف ساختن راه ترانزیتی آذربایجان نیستم ولی بنده اصولاً مخالفم که آقایان نمایندگان پیشنهادی بدهند که فلان راه بخصوص در حوزة انتخابیه شان ساخته شود (صحیح است) چون تصدیق بفرمائید که همه آقایان علاقه دارند که راههای حوزة انتخابیه شان ساخته شود (گنجی - این مربوط به حوزة انتخابیه نیست) بنده هم میخواستم پیشنهاد بدهم که در حوزة انتخابیه بنده هم در خوز و بیابانک و جندق که یک حوزة فوق العاده وسیع و بدیختی است و خیلی هم در عسرت هستند و اصلاً راه ارتباط با هیچ نقطه ای از ایران ندارد (صاحب جمع - شما هم راه دریا پیدا کنید) اجازه بدهید بنده در توضیح علت مخالفت عرض میکنم اخیراً ۳۰ هزاران زحمت از وسط صحرا یک راه طبیعی که معمولاً هم در زمستان از بین میرود ایجاد شده و بآن وسیله یک کامیونتهای خیلی بندرت با آنجا دسترسی پیدا میکنند بنده هم قصد داشتم یک پیشنهادی بدهم که یک راه موقتی تماماً بسازند که سی و چهل هزار نفر جمعیت این حوزة راه را از وضعیت فعلی نجات بدهد البته موضوع راه ترانزیت آذربایجان فوق العاده اهمیت دارد و مؤثر است ولی در همین حال این سی و چهل هزار نفر هم بالاخره افراد این مملکت هستند و اگر این یک راهی ساخته شود برای کشاورزی و وضع اقتصادی آنها مفید است و از این بیکاری و بدیختی هم خلاص میشوند ولی اینها موضوعی است که در کمیسیون راه معاون وزارت راه و افرادی که در آنجا هستند باید حل بکنند و همانطوری که آقای گرفته معاون وزارت راه فرمودند الا هم فالا هم در نظر میشود بنا بر این بنده استدعا میکنم که آقای گنجی پیشنهاد شان را پس بگیرند برای این که اگر پس نگیرند (گنجی - برای اقتصاد ایران اهمیت دارد) بنده نکتم اهمیت ندارد بنده گفتم برای تمام ایران اهمیت دارد (گنجی - قیاس مع الفارق است این راه با راه جندق و بیابانک قابل مقایسه نیست) این موضوعی است باید در کمیسیون تصویب شود و اگر تصویب شد البته اقدام و اجرا میشود.

رئیس - آقای معاون وزارت راه

معاون وزارت راه - (مهندس شریف امامی) بنده از جناب آقای گنجی تشکر میکنم که این موضوع مهم را مطرح کردند دولت یک قرارداد دادی با ترکیه منعقد کرده است که وسیله تسهیل صادرات ایران از طریق ترکیه بدنیای خارج بشود تعهداتی

که دولت ایران کرده است و تعهداتی دولت ترکیه بطوری که بنده اطلاع دارم دولت ترکیه قسمت عده هم بایستی که تعهدات خودش را انجام بدهد ولی نکته ای را که باید عرض آقایان برسانم این است که بایستی برای این منظور یک فکر اساسی بشود بایستی که در یک مدت کوتاهی این منظور تأمین بشود با این اعتباراتی که الان پیش بینی شده است انجام این کار مقدور نیست بنده عقیده دارم که آقایان موافقت بفرمائید از اعتبارات راهسازی برنامه حق مقدم اولی باین قسمت داده شود که تا هر چه زودتر این راه خارج از این برنامه ای که داریم بسازیم بنده تقاضا دارم که آقای گنجی موافقت بفرمائید که در اعتبارات سازمان برنامه سازمان موظف باشد که ساختمان این قسمت از راههای ترانزیتی را مقدم بر تمام راههای سازمان برنامه قرار دهد.

گنجی - موافقت بفرمائید که همینطور اصلاح شود.

رئیس - طرحی که آقایان دادند یک اعتباری در بودجه است که حالا بصورت دیگری دارد در میآید و اگر بنا باشد از محل اعتبار برنامه ساخته شود محتاج بطرح دیگری است.

کشاورز صدر - پیشنهاد بنده را که شیبه باین است بفرمائید قرائت شود رفع این اشکالات میشود.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

که دولت ایران کرده است و تعهداتی دولت ترکیه بطوری که بنده اطلاع دارم دولت ترکیه قسمت عده از تعهدات خودش را انجام داده است و دولت ایران هم بایستی که تعهدات خودش را انجام بدهد ولی نکته ای را که باید عرض آقایان برسانم این است که بایستی برای این منظور یک فکر اساسی بشود بایستی که در یک مدت کوتاهی این منظور تأمین بشود با این اعتباراتی که الان پیش بینی شده است انجام این کار مقدور نیست بنده عقیده دارم که آقایان موافقت بفرمائید از اعتبارات راهسازی برنامه حق مقدم اولی باین قسمت داده شود که تا هر چه زودتر این راه خارج از این برنامه ای که داریم بسازیم بنده تقاضا دارم که آقای گنجی موافقت بفرمائید که در اعتبارات سازمان برنامه سازمان موظف باشد که ساختمان این قسمت از راههای ترانزیتی را مقدم بر تمام راههای سازمان برنامه قرار دهد.

گنجی - موافقت بفرمائید که همینطور اصلاح شود.

رئیس - طرحی که آقایان دادند یک اعتباری در بودجه است که حالا بصورت دیگری دارد در میآید و اگر بنا باشد از محل اعتبار برنامه ساخته شود محتاج بطرح دیگری است.

کشاورز صدر - پیشنهاد بنده را که شیبه باین است بفرمائید قرائت شود رفع این اشکالات میشود.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

گنجی - بعنوان بصره العاقی است.

رئیس - مجدداً اصلاح بفرمائید تا قرائت شود.

(پس از اصلاح شرح زیر قرائت شد) بصره - دولت مکلف است از اعتبارات راه سازی سازمان برنامه راههای ترانزیتی مربوط به قرارداد ترانزیتی ایران و ترکیه را مقدم بر سایر قسمتها بنماید. گنجی.

رئیس - همانطوری که این طرح تقدیمی آقایان برای این بود که چون ممکن بود تصویب بودجه طول بکشد اعتبارات وزارت راه در اختیار گذارده شود این یک رقم مسلمی است که در بودجه هست و اعتبار از برنامه یک طرح دیگری میخواهد صحیح نیست اگر یک بصره العاقی باشد مربوط باین میشود و بطریقی که پیشنهاد شده میشود رأی گرفت بودجه برنامه که حالا وضمش معلوم نیست.

اسفالت بشود جاده های فرعی کشیده شود جاده های اصلی درست شود و این بودجه درست نمیشود بودجه سازمان برنامه هم یک چیزی نیست که مربوط باین بودجه فعلی وزارت راه باشد و موافقت هم نمیشود کرد.

رئیس - آقای معاون وزارت راه - **معاون وزارت راه** - پیشنهادی که بنده در اینخصوص عرض آقایان رساندم البته منظور این نبود که بنده وارد در اظهار نظر در قسمتهایی که موضوع مسئولیت بنده و ابوابجمی بنده نیست بشوم (صحیح است) میخواستم عرض برسانم که این راه با این بودجه ای که در اختیار بنده است مقدور نیست که ساخته شود فقط خواستم توجه آقایان را با اهمیت این موضوع جلب کنم که این یکی از مسائلی است باید هر چه زودتر یک تصمیم قاطعی گرفته شود از این جهت بنده یک پیشنهادی عرض کردم که اگر مورد تصویب آقایان قرار بگیرد جزو وظایف سازمان برنامه خواهد شد که این راههای ترانزیتی را که برای اقتصاد تمام کشور مفید خواهد بود جزو کار های اولی انجام بدهد و هم نظر آقایان تأمین بشود و هم سایر کارهایی که در برنامه هست لطمه وارد نباید (اسلامی) تصویب هم بشود باز هم برنامه گوش بصرع شما نمیدهند) اعتبار بدهید بنده انجام میدهم و اگر اعتبار نمیدهند بنده هیچکس نمی تواند انجام بدهد.

رئیس - های اجمال رأی گرفته میشود باین پیشنهاد آقای گنجی (دکتر طباطبائی - کدام پیشنهاد) اولی راجع بوزارت راه را پس گرفتند و به دومی از اعتبار سازمان برنامه بود و بعنوان بصره العاقی رأی گرفته میشود آقایانی که موافقت قیام بفرمائید (اکثر بر خاستند) تصویب شد پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم راه ساوه بهمدان از بودجه سال جاری تکمیل نمایند. مخیر فرهمند.

رئیس - در این قانونی که گذشت منظور آقایان تأمین میشود.

مخیر فرهمند - اجازه بفرمائید پیشنهادی که بنده کردم اول یک توضیحی میدهم برای این موضوع که خاطر آقایان مستحضر باشد راه تهران بهمدان الان از این راهی که مورد استفاده است ۶۰ فرسخ است و آنوقت در زمستان تقریباً دو سه ماه مسدود است در گرده آوج یست مسافری هم آتظرف کرده هستند و دولت هم پول یست را میگیرد و یست را همانجایی خواباند بعد از آنکه گرده باز شد میاورند بکمرته فرض کنید یستی که سه ماه خوابیده بیاورند تحویل میدهند این راهی که بنده عرض میکنم این راه اصلی است این را ساوه بهمدان ۲۰ فرسخ کوتاه تر است راهی که الان هست ۶۰ فرسخ است و این راه ۴۰ فرسخ و گرده آوج هم ندارد بنده خودم بوزارت راه نوشتم که اگر شما برف رو بر سه سال گرده آوج را خرج ساختن این راه بکنید یک راهی باز میکنید که در

رسمتان هم از آن استفاده میکنند ایشان هم قبول کردند حالاً هم مشغولند فقط این توضیح برای این بود که بنده کاره نمائند چون همه کارها را شروع می کنند بنده که میرسد یک مامنی بر می خورد این است که بنده پیشنهاد کردم از بودجه امسال و از همین بودجه ای که خرج میشود این راه را تمام کنند

رئیس - قانونیکه همین امروز بدولت ابلاغ شد و از نظر مشورتی مجلس سنا هم بر گشته بود بصره ای دارد که حالا قرائت میشود این منظور حاصل است قرائت بفرمائید (شرح ذیل قرائت شد)

بصره - دولت مکلف است در تنظیم بودجه ساختمان سال ۱۳۲۹ کشور شهرستانهایی را که در بودجه سال ۱۳۲۸ برای آنها اعتباری منظور نشده است و همچنین تکمیل ساختمانها و راههای نیمه تمام شهرستانها را مقدم بر مرکز و شهرستانهای دیگر قرار بدهد.

اسلامی - این مال سابق است

رئیس - باین ترتیب دیگر مورد ندارد که به پیشنهاد شما رأی گرفته شود این قانون گذشته بدولت ابلاغ شد

مخیر فرهمند - آقای معاون وزارت راه

پیشنهاد بنده را تأیید بفرمائید بنده پس میگیرم

رئیس - آقای معاون وزارت راه هم قانونی که ابلاغ شده اجرا خواهد کرد پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم اسفالت جاده فارس و تهران در راهسازی امسال مقدم واقع شود ابوالحسن رضوی

رئیس - آقای رضوی شیرازی

کشاورز صدر - باین پیشنهاد مخالفم

رضوی شیرازی - عرض کنم اگر در یک موضوع واقعاً احتیاج مبرمی فرض شود فارس از تمام نواحی کشور مهمتر است (کشاورز صدر - اینطور نیست کارخانه قند - کارخانه سیمان در فارس است) استدعا میکنم اجازه بفرمائید راجع براه عرض کردم جنبامالی کارخانه جواب دادید کارخانه که از جنس راه نیست اولاً تا وقتیکه شروع بمرامها و آبادیهای ۲۵ ساله اخیر شده بود فارس تنها راه عبور و مرور مسافر و مال التجاره کشور بود در ظرف این ۲۵ ساله متأسفانه اولاً راه آهن که قبل از آنکه شروع بشود ساختمانش همه پیش بینی این بود که از بنادر جنوب بشمال خواهد رفت و فارس را نه تنها محروم کرد الان هم در قسمتهای برنامه و ساختمانها هم اسمی ازش نیست دوم این است که در قسمت جاده هم یک راه نیمه تمام و ناصبی دارد که فقط آنها راه ارتباط یک استانی مثل فارس و شهری مثل شهر شیراز است بتهران اینهم با وجود اینکه گفتگوی اسفالتش شده متأسفانه هنوز تمیرات هادی هم نشده است و در نتیجه باین مانده بخصوص از دم فرسخی بشیراز که مورد احتیاج بیشتر هم هست الان مثل تپه و ماهور شده باین دلیل عرض کردم که این مردمانی که در آنجا هستند اولاً منحصراً با افراد داخلی نیستند بیشتر خارجیه هم برای مشاهده آثار باستانی با آنها میروند و بیشتر تلفات راه شیراز

تهران هم در این جاده واقع می شود بنا بر این بنده عرض کردم که اگر بنای یک تقصی است یک جایی که الان ۷ سال است وزیر راه پشت این تریبون وعده کرده است که تا آخر سال ۱۳۲۷ خاتمه پیدا بکند و هنوز شروع نشده است و حق تقدم ندارد آنوقت بنده تعجب میکنم که اگر بنا شود یک مساعدهتی یک ناحیه ای از کشور بشود این چه خسارتی به آقایان وارد میکند که آقایان تپانه میکنند بیکدیگر در اینکه رأی ندهند عرض دیگری ندارم.

رئیس - آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - هیچکس در مجلس نیست که بفکر نباشد در اینکه راه تهران بفارس را باید اسفالت کنند اما یک نکته ای اینجا است و آن این است که برای یک نقطه بخصوص و یک محل معینی پیشنهاد کردن اینکه فرمودند این چه ضرری بعموم آقایان میخورد، ضرر میخورد چون به نسبت باید تقسیم شود همه جا باید تقسیم شود اما از لحاظ اهمیتش که مقدم باشد آن بسته بنظر وزارتخانه است و محققین مربوطه بنده راه خرم آباد را از همه جا مهمتر میدانم، آقا راه شیراز را و آقای دکتر طباطبائی و بیابانک را هیچ نمیشود به آقای دکتر ایرادی کرد که این نظر را دارند، آقای گنجی راجع براه ترانزیتی آذربایجان گفتند و آقای معاون وزارت راه هم از اعتبار برنامه گفتند اما این اعتباری که برای سال ۲۹ هست اجازه بفرمائید جنبامالی که به نسبت بین همه جا تقسیم بشود یعنی جاهایی که احتیاج دارد بنده یک پیشنهادی کردم که خود بنده و رفقا آقای فولادوند و آقایان دیگر هم دادند و آن این است که عموم راههای نیمه تمام ساختمانش و تکمیلش مقدم بر ساختمان راههای جدید باشد این را بخوانید همه رأی میدهم.

رئیس - مثل همان قانونی که گذشته اینجا هم باید مقدم باشد

معاون وزارت راه - راههای نیمه کاره مقدم است

نورالدین امامی - ما که غیر راه نیمه کاره راهی نداریم همه راهها نیمه کاره است

رئیس - آقای رضوی با اینکه آقای معاون وزارت راه هم موافقت و مطابق آن قانون عمل میشود باید رأی گرفته شود.

چند نفر از نمایندگان - پس گرفتند

رئیس - حالا عده کافی برای رأی نیست اگر بخواهید رأی گرفته شود رأی میگیریم. پیشنهاد دیگری که نظیر این پیشنهاد است قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تکمیل راههای نیمه تمام ساختمان راههای جدید مقدم باشد. کشاورز صدر

رئیس - این در قانون سابق گذشته و تصویب شده.

کشاورز صدر - اجازه بدهید توضیح بدهم

نکندشته اشتباه شده آن مربوط بسال ۲۷ است و یک لایحه ای آوردند که راههای نیمه تمام سال ۲۸ و ساختمانهای نیمه تمام سال ۲۸ درست بشود این درست

۱۳ -

است ولی الان ما اعتبار ۱۳۲۹ راهسازی وزارت راه را میبیم بوزارت راه و اختیار میبیم بوزارت راه که شروع بعمل بکند و ضمیمه بودجه کل کشور نباشد - بنابراین این پیشنهاد بنده اینست که اعتبار سال ۱۳۲۹ در ساختمان راهها راههای نیمه تمام کشور تکمیلش مقدم بر راههای جدید باشد این ابدام مربوط بسال ۲۸ نیست و اگر این را تصویب نفرمائید فقط راجع به ۲۸ است و در ۲۹ مطلب خاصی ندارید

دکتر کیان - اجازه نفرمائید بنده توضیحی عرض کنم چون قانونی که گذشته ...

رئیس - بجه عنوان میخواستید صحبت کنید
دکتر کیان - اجازه نفرمائید بنده توضیح بدهم بعنوان مخبر کبسیون بودجه

رئیس - نفرمائید
دکتر کیان - این قانونی که بصرف اعتبارات سال ۱۳۲۸ در سال ۳۲۹ تصویب شد یک تبصره داشت این تبصره مفادش این است که دولت مکلف است در تنظیم بودجه ساختمانی سال ۱۳۲۹ در موقع تنظیم بودجه این سال شهرستانهایی را که در بودجه سال ۲۹ برای آنها اعتبار منظور نشده و هم چنین تکمیل ساختن آنها و راههای نیمه تمام شهرستانها را مقدم بر شهرستانهای دیگر قرار بدهد یعنی این تبصره دولت را مکلف کرده است که در سال ۱۳۲۹ برنامه ساختمانی خودش را با رعایت این اصل تنظیم کند
کشاورز صدر - بنده قانع شدم پس میگیرم
رئیس - پیشنهاد دیگری فرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

نظر باین که راه چاه بهار وسیله مؤثر بازرگانی بین هندوستان و پاکستان و ایران است تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم به ماده واحده اضافه شود تبصره - سازمان برنامه مکلف است از محل اعتبار راهسازی ساختمان راه چاه بهار را در سال ۱۳۲۹ تکمیل نماید مهدی ارباب (همه نمایندگان) بعضی از نمایندگان - پس گرفتند

رئیس - آقای مهدی ارباب
مهدی ارباب - روح مطلب معلوم است آقایان میگویند پس گرفت بنده فقط استدعائی که

دارم از همکاران محترم تمییز قائل نشوند مخصوصاً این که مقدمه پیشنهاد را نخوانند بنده عرض کردم این راهی است سکه تجارت بین ایران و هندوستان و پاکستان را دایر خواهد کرد راه آهن ایران با پاکستان حالا کار نمیکند این راهی است که قریب سه میلیون تومان از بودجه اش خرج شده این راهی است که اگر در امسال افتتاح نشود و تمام نشود پول هائی که خرج شده بهدر میرود این راهی است که سیصد هزار نفر گرسنه و برهنه بلوچ را احیا میکند حالا اگر مایل هستید از اعتبار و از این بودجه راهسازی سازمان برنامه که ارتباطی با وزارت راه ندارد دارد بهزاره حیف و میل میشود بصرف یک همجو امر حیاتی برسد استدها میکنم رأی بدهید اگر صلاح میدانید رأی بدهید آقایان توجه بکنید به بنیاد این پیشنهادی که بنده کردم اثرش چیست نتیجه اش چیست همه آقایان و سگیل بلوچستان هستی همه آقایان و کیل تمام ایران هستی شمارا برای رضای خدا توجه میدهم وقت کنید یک توجهی بکنید به بنیاد ۲۰۰ هزار نفر در بلوچستان والله هستند که یک متر سانس بدین بخدا ندارند و روی شن زندگی میکنند در صورتی که گنجهای نهفته در عرض راه فراوان است این را توجه بکنید به بنده بی لطفی نکنید به هم میهنان خودتان توجه کنید سازمان برنامه را مکلف کنید این راه را مقدم بدارد

رئیس - آقای اسلامی مخالفید با این پیشنهاد
بفرمائید
گودرزی و دکتر جلالی - راه هراز را بفرمائید

اسلامی - عرض کنم همه آقایان بعوضه انتخابیه خودشان علاقمندند البته برای اینکه همه راهها درست شود پول لازم دارد که پیشنهادی هم شده بود که تصویب شد این جا آقای دکتر کیان یک پیشنهادی کردند این ماده را طوری نوشته اند که با آن تبصره ای که تصویب شد یک کمی با هم نمیخواند ایشان منظورشان از این پیشنهادیک البته بنده سؤال می کنم و ایشان باید تأیید کنند که جزء صورت مجلس بشود که آن تبصره سابق بقوت خودش باقی است همینطور است آقای دکتر کیان (دکتر کیان - صحیح است) آقای ارباب یک تبصره ای تصویب شد که راههای نیمه تمام مقدم باشد توجه فرمودید اگر این راهی باشد که یک

مقداری خرجش کرده باشند باستی تکمیل بکنند دولت مکلف است آقای ارباب بنده منظورم از این مخالفت این است که عرض کنم آن پیشنهادی که آقای دکتر کیان دادند طوری نوشتند که تبصره با آن متن یعنی عنوان و تیتراژ سابق فرق می کند و حال آنکه منظور ایشان تصویب و تأیید قانون سابق بوده است
مهدی ارباب - این مربوط بسازمان برنامه است

رئیس - این را گمان میکنم که پس گرفتند برای این که راه بوشهر و راه آهن خراسان و اینها تمام باید ساخته شود آنوقت آقایان پیشنهاد میدهند که مقدم باشد و این کار را به تعویق میانند از دو باز بسته بنظر موافقت آقایان است

مهدی ارباب - عرض کنم پس گرفتن مطلب هم کار را شل میکند که اگر سازمان برنامه خود را مکلف بداند باید سال گذشته این کار را بکند و نکرده بنده بیروت و انصاف آقایان و اگذار میکنم رأی بگیری هم میهنان شما گرسنه هستند

غلامرضا فولادوند - عده کافی برای رأی نیست
رئیس - میدانم عده کافی نیست

دکتر طباطبائی - این پیشنهاد قابل طرح نیست
رئیس - راجع براه ترانزیت آذربایجان رأی دادید آنوقت هی بشت سرهم پیشنهاد میکنند

اردلان - بنده تذکر قانونی دارم این لایحه مالی است و باید با ورقه رأی گرفته شود ولی رقمی درش دیده نمیشود

رئیس - اساساً باید آقایان تأمل کنند تا گزارش نظار برنامه برسد تا به بینیم وضع برنامه چیست و چه اعتباراتی بصرف رسیده تا موضوعات الیه فالاهم در نظر گرفته شود و چون دیگر در این خصوص پیشنهادی نیست آقایان اجازه بدهند که این طرح قانونی را برای نظر مشورتی سنا بفرستیم بعد هم البته رأی گرفته میشود (اردلان - رقم ندارد) در بودجه اش هست (اردلان - بودجه که تصویب نشده)

موقع و دستور جلسه بعد ختم جلسه
رئیس - موافقت میفرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت ۹ صبح (۲۰ دقیقه بعد از ظهر جلسه ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت